

Verspreidingsonderzoek muntjak in 2016

Hans Hollander, Bureau van de Zoogdierverseniging

Van 1 januari t/m 30 april 2016 voert het Bureau van de Zoogdierverseniging in opdracht van de NVWA onderzoek uit naar de verspreiding van de muntjak in Nederland. Het doel van het onderzoek is: 1) een actueel overzicht van de locaties waar muntjaks voorkomen; 2) inzicht in aantallen; 3) vaststellen in hoeverre sprake is van voortplanting. Het onderzoek concentreert zich op een aantal gebieden, waar na 2010 muntjaks zijn waargenomen: Veluwe, Zuidoost-Brabant en Zeeuws-Vlaanderen.

De winter is de beste tijd voor de uitvoering van het onderzoek, aangezien muntjaks dan beter zichtbaar zijn en sporen beter vindbaar. De kleine hertachtige houdt zich op in loof- en gemengd bos met een dichte ondergroei. In lage dichtheden heeft de soort een verborgen levenswijze. Muntjaks worden in de ochtend- en avondschemering ook wel gezien op graslanden en akkers. Mogelijk gaat het in Nederland slechts om lokaal een enkel dier, maar vanwege de verborgen levenswijze is dit op basis van de sporadische waarnemingen niet goed te zeggen. Er is in Nederland niet eerder gericht onderzoek naar het voorkomen van de soort uitgevoerd.

Herkennenning

Een muntjak is kleiner dan een ree en lijkt varkensachtig door de korte poten, het in verhouding stevige lijf en de vaak gekromde rug. De vacht is in de zomer vrij egaal

Vrouwte muntjak. (Foto: Kees van Limpt)

glanzend kastanjebruin, maar naar de buik toe iets lichter. In de winter wordt de vacht donkerbruin en zijn de poten bijna zwart. De muntjak heeft wit aan de kin en een witte spiegel, die gewoonlijk door de staart bedekt wordt. De staart is vrij lang voor een hertachtige.

Het vrouwtje heeft op het voorhoofd een vliegervormige donkere vlek, die overgaat in een donkere streep over de rug. Deze streep is niet altijd even duidelijk zichtbaar. Bokken hebben meer een V-vorm, die loopt over de hoog uitstekende rozenstokken, waaraan een kort gewei zit met maximaal een kleine vertakking. Op het voorhoofd zitten twee strepen van 3-4 cm met geurklieren (langs de V- of vliegervorm). De andere twee zitten in de binnenste ooghoeken en zijn goed zichtbaar. In de bovenkaak zitten scherpe hoektanden die net buiten de lippen uitsteken. Bij de bok kunnen die bijna 4 cm worden. Bij veel oudere dieren zijn deze tanden afgebroken.

Mannetje muntjak. (Foto: Lucie Lecluse)

De verschillen tussen muntjak en ree zijn in onderstaande tabellen opgenomen. (Figuren: Forestry Commission, www.forestry.gov.uk)

Soort	Voetafdruk	Keutels
Muntjak <i>Kop-romp 80-90 cm</i> <i>Schouderhoogte 43-50 cm</i> 	<i>< 2 cm breed</i> <i>< 3 cm lang</i> <i>Asymmetrisch</i> 	<i>Lengte 6-13 mm</i> <i>Doorsnede 5-11 mm</i> <i>Eikelvorm; 2 polen puntig</i> <i>Latrines op vaste plekken; klonten</i>
Ree <i>Kop-romp 95-130 cm (-140)</i> <i>Schouderhoogte 60-75 cm (-90)</i> 	<i>< 3-4 cm breed</i> <i>< 4,5 cm lang</i> <i>Symmetrisch</i> 	<i>Lengte 10-14 mm</i> <i>Doorsnede 7-10 mm</i> <i>Eikelvorm, capsulevorm, vaak holle pool</i>

Overige kenmerken	Muntjak	Ree
Staat	9-17 cm kwastje, bij alarm omhoog	Korter
Oor	7-9 cm	12-15 cm
Gewicht	9-18 kg	15-30 kg (-35)
Spiegel	Klein, bedekt door staart	Wit, vrouw hartvormig + schort, man ovaal
Vachtkleur	Vrij egaal kastanjebruin, roodachtig; witte kin/keel/buik	Zomer roodbruin; Winter grijsbruin, lichte keelvlak
Verschil man/vrouw	M: kop V-patroon (geumerken); V: zwarte vlek op kop	M: ovale spiegel en gewei; V: hartvormige spiegel en schort, geen gewei
Gewei	8-10 cm, max. 1 vertakking	< 25 cm, max. 3 vertakkingen
Hoektanden	< 4 cm	Geen
Geluid	Blaffen, luid, hees, tot 45 minuten	Luide, korte, schorre blafjes met tussenpozen
Slaapplaats	Leger ...?	Leger 40x60 cm
Vraat schors	15-30 cm hoog (-40)	30-50 cm hoog

Geluid en communicatie

Muntjaks staan vooral bekend om het blaffende geluid dat ze vaak maken. Ze worden ook wel blafherten genoemd. Het blaffen wordt gebruikt om verschillende redenen. Vrouwtjes die paringsbereid zijn blaffen bijvoorbeeld veel en vaak en beide seksen blaffen als er gevaar dreigt. Overigens blaffen reeën ook, maar minder aanhoudend (lang) als muntjaks. Verder communiceren muntjaks veel met hun geurklieren. In de dichte vegetatie waarin ze leven laten ze veelvuldig geursporen achter. Behalve de geurklieren op het hoofd hebben ze ook nog geurklieren

tussen de hoeven van de achterpoten. Daarnaast gebruiken muntjaks veel lichaamstaal. Bij verstoring zetten ze hun nek op terwijl ze bekijken of de verstoring ook gevaar betekent. Vaak stampen ze met een voorpoot om een roofdier te laten weten dat het ontdekt is. Daarna rennen ze weg met hun staart in de lucht, zodat de witte achterkant duidelijk zichtbaar is. Dit is een signaal voor andere muntjaks dat er gevaar dreigt. Vrouwtjes die vruchtbaar zijn, gebruiken dit ook als teken dat ze paringsbereid zijn.

Oproep meldingen met foto

In het kader van het verspreidingsonderzoek zijn alle meldingen belangrijk. Meldingen van muntjaks kunnen worden doorgegeven via: telmee.nl of waarneming.nl en via het emailadres muntjak.melding@zoogdiervereniging.nl.

Het is belangrijk waarnemingen voor zover mogelijk te voorzien van een foto, zodat de aanwezigheid van muntjak met zekerheid kan worden vastgesteld.